

Sophy Banks

SOPHY BANKS är engagerad i Transition Town Totnes i England, det första initiativet i vad som nu blivit den världsomspännande omställningsrörelsen. Där har Sophy varit med och skapat den första "heart and soul"-gruppen och hon håller även omställningskurser runt om i världen. Sophy har jobbat som ingenjör och terapeut och lärt sig mycket av det hon vet om roligt samarbete från att ha spelat fotboll i östra London i tjugo år.

Omställning - att bygga en väg till en vackrare framtid

För tio år sedan flyttade jag från London till Devon och såg hur omställningsrörelsen föddes bara några kilometer längre bort längs vägen. Det började med att Rob Hopkins och Naresh Giangrande visade filmer om oljetoppen och hur hållbara lokalsamhällen kan återskapas. Dom delade med sig av sin vision om att skapa ett nätverk som kan leda en process för att radikalt minska energianvändningen på lokal nivå.

Den grundläggande idén inom omställningsrörelsen är att vi använder utmaningen som det innebär att drastiskt behöva minska den påfrestning vi utsätter vår naturliga miljö för, som en möjlighet att skapa det samhälle vi verkligen vill ha. Istället för att lösa ett problem i taget behöver vi erkänna att det är systemet det är fel på, och en förutsättning för att skapa nya system är att se dem i sin helhet.

När jag första gången hörde att Rob Hopkins bjöd in folk att delta i den här processen vaknade något inom mig, något jag inte visste sov. Det

var som om jag hade väntat på en idé som verkligen skulle kunna skapa förändring. När Transition Town Totnes bildades hjälpte jag till att starta den första ”heart and soul”-gruppen som breddade omställningens ”head, heart and hands” till att även innefatta psykologiska och andliga dimensioner. De som tog ledarskap inom projektet insåg tidigt vikten av att få med förståelsen för hur förändringsprocesser inom oss människor går till. Och att detta behöver vara ett centralt perspektiv för en rörelse som vill stötta ett skifte i den dominerande kulturen som är mer omfattande än vad vi någonsin sett.

”Den berättelse som vi är i allra mest behov av är också den som är mest påfallande frånvarande.”

Jag har funnit det hjälpsamt att titta närmare på parallellerna mellan vad som händer inom oss psykologiskt och vad vi gör på utsidan – och sedan iaktta hur det vi skapar förstärker eller utmanar vår ursprungliga syn på världen. För det vi egentligen står inför är varken ett energi- eller utsläppsproblem. Om vi hade tillgång till obegränsat med energi och inte behövde minska våra koldioxidutsläpp skulle vi ändå fortsätta, och till och med öka, annan förstörelse som idag begränsas av de förstnämnda – eroderande jordar, utfiskade hav, ödelagda skogar, användandet av icke förnyelsebara grundvattensreserver och så vidare. Vårt problem är inte tekniskt – vi har all teknik som behövs för att skapa ett fossilfritt samhälle. För mig ger det mer

att se vårt problem som något som har med våra värderingar och världsbilder att göra.

Ett sätt att förstå inre omställning är att se det som något som befinner sig i spänningsfältet mellan två typer av förändringsrörelser. Å ena sidan har vi de många formerna av inre förändringsprocesser som handlar om personlig utveckling, andlighet, naturkontakt, visdomstraditioner som utgår från relationen till jorden och så vidare. Ett vanligt uttryck bland de som engagerar sig i detta är: ”jag måste ändra på mig själv innan jag kan ändra världen” eller ”hur kan jag skapa helande i världen när det pågår en ständig strid inom mig?”

Den andra sidan av förändringen är den yttre omställningen – omvandlingen av våra institutioner, våra ekonomiska och finansiella system och vår fysiska infrastruktur för mat, energi, byggnader, transporter och så vidare. Människor som engagerar sig inom detta kanske säger: ”vi har inte tid för navelskådning, vi måste ta tag i saker och ting, minska våra koldioxidutsläpp, begränsa resursanvändningen och stoppa förstörelsen av ekosystemen. Vi kan inte vänta på att människor ska vakna upp andligen, miljöfrågorna är för brådskande.”

Den inre omställningen finns där dessa två rörelser möts, hjälper dem att se större perspektiv samtidigt som den respekterar båda rörelsernas inneboende sanningar. Ja, vi måste förändra våra fysiska system snabbt, men vi måste också inkludera kunskap om hur förändring går till, kunskap om relationer, stress, konflikt och mänskligt välmående. Det finns många människor, organisationer och rörelser som är en del av att skapa positiv förändring – både i omställningsinitiativ och i den bredare rörelsen för hållbar förändring. Men det

finns också många som handlar utifrån destruktiva, egoistiska och våldsamma perspektiv som bygger på rädsla.

Jag ser hur dansen mellan de krafter som verkar för tillit, generositet, omsorg och kontakt och de som verkar för förminskande, separation, nedbrytning och girighet pågår överallt – inom mig, i mina relationer och grupper, i organisationer för positiv samhällsförändring liksom i de mest hänsynslösa företagen. Som Solzhenitsyn sa: ”Gränsen mellan gott och ont går i det mänskliga hjärtat” – inte därute utan i var och en av oss, i vårt agerande och i våra sammanhang.

Under den tid då jag arbetat med omställning och utforskat dessa frågor har jag funnit att det mest användbara sättet att se på vår utmaning inte är huruvida vi just nu befinner oss i ett ”sunt” tillstånd, utan snarare om den kultur vi skapar tar oss i rätt riktning. Det finns något förlösande i detta, att vi kan utgå från en oerhört utmanade position och ändå snabbt orientera oss mot mer hälsosamma och läkande förhållningssätt.

Fyra berättelser om framtiden

Det känns viktigt att benämna skalan på den förändringsprocess vi är mitt uppe i. Framtiden (som redan visar sig) av mer rubbade vädermönster, sinande lager av billig fossil energi och försämrade havs- och matjordsmiljöer kommer att te sig ganska annorlunda jämfört med det som varit. Det finns fyra huvudsakliga berättelser om hur framtiden kommer att bli, och vi kan vara behjälpta av att ta oss en titt på dessa.

”Business as usual” – den eviga tillväxten av ekonomin och det materiella välståndet – är den dominerande berättelsen om vart vi är på väg, med berättelsen om kollaps som sin skuggsida. Det finns ett

växande antal mörka versioner av framtiden porträtterade i böcker och filmer. Dessa handlar om olika typer av katastrofer, ekologiska kriser, våld och krig och samhällets förfall. Den vanligaste framtidsberättelsen är en kombination av evig tillväxt – gigantiska tätbefolkade städer och olika flygande farkoster – och dysfunktionella mänskliga system som är förtryckande och våldsamma eller som kämpar mot en teknologi som man har förlorat kontrollen över.

Det finns också en tredje något nyare berättelse, om att hitta en grönare version av vårt nuvarande system. Den här berättelsen handlar om elbilar och höghastighetståg som ersätter flygresor, om GMO-odlingar i kombination med bekämpningsmedel och andra kemikalier, om förbränning av sopor för att minska sopberget och så vidare. Att ta sig förbi fällan av tillväxt och kollaps är ett slags genombrott, men det är också ett farligt sidospår eftersom det lockar oss att investera i teknik som bara tar oss en liten bit på vägen mot att verkligen minska vår energi- och resursanvändning och producera mindre avfall.

Den berättelse som vi är i allra mest behov av är också den som är mest påfallande frånvarande. Detta är berättelsen som omställningsrörelsen och andra liknande rörelser vill föra fram. Den utforskar hur människor kan använda sin fantastiska intelligens, energi och kreativitet till att designa och bygga en fredlig resa mot en hållbar, livsbejakande framtid. Den bjuder in till föreställningen om att en sådan värld till och med kan vara bättre än det vi har nu, om vi verkligen räknar in kostnaderna av globalisering, förstörda ekosystem, social ojämlikhet och så vidare.

I ett samhälle där den grundläggande tesen om ett totalt beroende av ekonomisk tillväxt hela tiden förstärks är det en radikal handling

att bara sätta ord på och föreställa sig hur en sådan framtid skulle kunna se ut. Jag har varit i grupper där det känts som att denna värld börjat ta form bara genom att vi blundar och föreställer oss den.

Utifrån ett psykologiskt perspektiv är det lätt att tolka de här iscensatta framtidsvisionerna som ett kollektivt försök att bearbeta de enorma förändringar vi ser omkring oss. Förnekelsen i business as usual, förtvivlan i kollapsberättelsen, köpsläendet i att behålla det vi har men att göra det lite grönare. Stadiet av acceptans kan bara nås när vi har förstått den branta energiminskningsskurvan som måste till för att reducera våra koldioxidutsläpp och vår energianvändning på ett sätt som är rättvist, även utifrån ett globalt perspektiv. Och när vi har identifierat en väg som kan ta oss dit.

För mig är denna strävan, att vara en del av detta mänsklighetens projekt, det mest spännande, utmanande och skrämmande arbetet i vår tid. Det finns ingen motsvarighet tidigare i historien. Vår framtid ligger på vägen, inte bara min och din utan framtiden för en sofistikerad mänsklig civilisation och ett överflöd av liv på den här planeten. Det är nästan omöjligt att förstå omfattningen på vad som står på spel.

Och likt en missbrukare som får en livshotande diagnos och når botten så är denna tid av kollektivt uppvaknande och agerande också en unik möjlighet att verkligen förändra något grundläggande i hur vi förstår och organiserar mänskliga samhällen. Vad är det i oss som gör oss kapabla till sådan förstörelse? Varför är vissa människor (med mycket pengar och makt) så engagerade i att behålla status quo? Hur kan vi stödja skapandet av livsbejakande kulturer? Vad

kan vi lära från de som redan har gjort det? Och hur kan var och en av oss vara en del av detta, oberoende av vilket liv vi lever?

